

En stiftelse for gamle og værdige tjenestefolk

af Uffe Larsen

Egns historisk Arkiv modtager løbende billeder og skriftlige materialer. I sommeren 1985 har arkivet fået et meget tungtvejende dokument i form af en støbejernsplade med følgende gotiske indskrift: ”Stiftelse - WE - BS”. Hvad gemmer der sig bag denne korte tekst?

Den 5. maj 1966, ved 1-tiden om natten, brændte et gammelt hus i Ørum by. Huset blev ikke genopført. Brandtomten blev senere ryddet, men en opmærksom nabo, Otto ”Bomholmer” Hansen fik forinden reddet en kakkelovnsplade med ovennævnte tekst. Han syntes, pladen var for spændende til, at den skulle ende i en smelteovn, og derfor stillede han den hjem i sin lade. Her har den stået lige siden, indtil hans søn, Andreas Hansen, Ørum for nogle måneder siden overlod den til arkivet. Hvis Sydthy kommune engang får et egnsmuseum, kunne pladen naturligt placeres her.

Årbogen har af sognepræst Kaj Mogensen, Svankjær lånt teksten til en fundats, der forklarer baggrunden for, at den specielle ovnplade har siddet i et hus i Ørum by. Teksten er håndskrevet

Marie Christensen - med kældernavnet »MA» - foran stiftelsen i Ørum by.

af pastor Krarup (præst i Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg 1902-12), og den er så letlæselig, at vi vil lade den tale for sig selv på de følgende sider.

Gennem årene har stiftelsens bestyrelse haft stadig sværere ved at finde ”egnede personer” som lejere af huset. Det blev efterhånden ”almindelige mennesker”, som boede der. Ved branden i 1966 mistede Marie Christiansen og Mathilde Pedersen deres hjem.

Efter branden blev forsikringssummen på 12.500 kr. udbetalt, dog med et nedslag p.gr.a. undladelse af genopbygning. Siden har der været stille omkring salig Eybers stiftelse, men nu er der valgt en ny bestyrelse - Karl Andersen og Børge Kaastrup Hansen, begge Ørum, samt sognepræst Kaj Mogensen, Svankjær - og der arbejdes på at få fundatsen ændret, så renterne kan anvendes til almennyttige formål i Hvidbjerg-Ørum-Lodbjerg sogne. Nogen idrætshal skal man dog ikke drømme om i den forbindelse, men nogle få tusinde kroner årligt kan også gøre godt på de rigtige steder.

Kilde: Sydthy Årbog 1985, side 42-44.

Udkast til
Fundats
for
Wilhelm Bybers og Bolette Schucks
Stiftelse i Drum.

§ 1.

Stiftelsen, som er oprettet i Henhold til et af Proprietær Frederik Wilhelm Byber til Drumgaard, som den 12. Februar 1857 afgik ved Døden, affattet, men ikke underskrevet eller dateret Dokument, hvis Bestemmelse om den til Stiftelsen henlagte Formue Arvingerne imidlertid have været enige i at respektere, ejer et paa Matr. Nr. 17 i Drum By og Sogn opført Hus med Grund og Haveplads samt 1200 Kr., som ere anbragte i Thisted Amtsfattighasse.

§ 2.

Stiftelsen er bestemt til Bolig for gamle og værdige Tjenestefolk, som have udmærket sig ved Troskab og Sædelighed i deres Tjenestetid og som ere hjemmehørende i Hvidbjerg-Drum-Lodbjerg Kommune. Forhinsvis skulle de Personer komme i Betragtning, som nærmest maa betragtes som hørende til Drum Sogn. Dog skal Bestyrelsen have Ret til undtagelsesvis at optage kvalificerede Personer fra fremmede Sogne, naar der tilvejebringes Sikkerhed for, at Vedkommende ikke falder Hvidbjerg-Drum-Lodbjerg Kommunes Fattigvæsen til Byde, men skulde en saadan Person ikke kunne ernære sig uden Fattighjælp, ophører hans Ret til Ophold i Stiftelsen, men han vil, naar han forlader denne, være berettiget til at faa udbetalt det af ham i Henhold til § 4 gjorte Indskud med Tilleg af 4% i aarlig Rente, men med Fradrag af, hvad der af Stiftelsen konstant maatte være ydet ham.

§ 3.
Stiftelsen er bestemt til højst at rumme 4 Personer. Personer af forskelligt Kjønn maa ikke bo samme Stue, med mindre de ere Oplefolk.

§ 4.
Enhver, der optages i Stiftelsen, skal ved Optagelsen erlægge et Indskud af 100 Kr., der tilfalder Stiftelsens Reservefond. Dog kan Bestyrelsen under tagelsesvis og under særlige Omstændigheder nedsætte Indskudet til det Halve.

Af Indskudet betales der halvaarlig af Stiftelsens Medler i hver 11. Juni og 11. December Termin et Beløb af 6 Kroner, der betragtes som Rente herfor det forløbne Halvaar.

§ 5.
Optagelsen sker for Livstid. Bestyrelsen bestemmer, hvilken Bolig og hvilken Del af Haven, enhver skal have.
Enhver kan give Afkald paa sin Ret til at bo i Stiftelsen, men mister i saa Fald det af ham gjorte Indskud.
Naar nogen Beboer efter Bestyrelsens Skjøn fører et utugtigt eller for argeligt Levned eller gjør sig skyldig i saadanne Forbrydelser, som efter den offentlige Mening anses for vanærende, eller endelig efter Bestyrelsens Skjøn ved fredsforstyrrende eller stridbart Forhold kræmper den Fred og Orden, som skal være i Stiftelsen, saa mister han sin Ret til Ophold deri og fortaber sit Indskud. Efter Omstændighederne kan Bestyrelsen forinden saadan Udelukkelse give den Saa gjældende en Advarsel, men naar denne ikke frugter, bør Udelukkelsen iværksættes.

§ 6.
Renten af den i § 1 nævnte Grundkapital anvendes forløds til Betaling af Skatter og Afgifter af Stiftelsen og til dennes Vedligeholdelse. Det Tiloversblevne af Renterne - jfr. dog herved § 4, 2. Stk. - henlægges til en Reservefond, som i fornødent Fald skal kunne anvendes til Stiftelsens Vedligeholdelse, navnlig i Tilfælde af Hovedreparation og Ombygning.
Naar Reservefonden ved Tilfølg af Renter og ved Indskud efter § 4 har naaet en Størrelse af 600 Kr., skal Overskudet af Renterne af Grundkapitalen ikke længere henlægges dertil, men derimod anvendes til Fordeling blandt Stiftelsens Beboere, dog at ingen af disse kan optædere et højere

Beløb end 40 Kroner aarlig, men naar Reservefonden paany ved under 600 Kroner, skal Henlæggelse af bemeldte Overskud til Fonden vatter finde Sted, indtil Beløbet er naaet.

For hver Gang Reservefonden ved Tillæg af Renter af Fonden og ved Indskud efter § 4 har naaet en Størrelse af 800 Kr., henlægges 200 Kr. deraf til Grundkapitalen.

Grundkapitalen maa aldrig formindskes.

Skulde Stiftelsens Midler blive saa rigelige, at en Udvidelse af Stiftelsen efter Bestyrelsens Skjøn kan iværksættes, uden at det bliver nødvendigt at gjøre Afkortning i den Beboerne hidtil tillagte aarlige Løngyldelse, saa ophører den foraa, omeddelte Henlæggelse fra Reservefonden til Grundkapitalen, og naar Fonden herefter har naaet en Størrelse, som, efter at 600 Kr. er tilbageholdt, er nødvendigt til Udvidelsen, kan denne foregaa.

§ 7.

Grundkapitalen, der nu er indestaaende i Thisted Amts fattigkasse, skal, saa fremt den ønskes anbragt paa anden Maade, anbringes efter Reglerne for Udlaan af umyndiges eller andre under offentligt Tilsyn staaende Midler. Reservefonden skal anbringes i en solid Bank eller Sparekasse.

Til Disposition over Stiftelsens Midler udkræves Thisted Amtsraads Samtykke. De Stiftelsens tilhørende Værdipapirer skulle forsynes med Forbudspaategnning af Thisted Amtsraad.

§ 8.

Bestyrelsen bestaar af 3 Medlemmer, nemlig Sognepræsten, saa fremt han dertil er villig, Sognefogden for Præm Sogn og et af Sogneraadet blandt Kommunens Skatteydere valgt Medlem. Hvis Sognepræsten ikke er Medlem af Bestyrelsen, vælges det tredje Medlem ogsaa af Sogneraadet paa samme Maade som det tidligere omhandlede.

Bestyrelsen vælger selv sin Formand og bestemmer sin Forretningsgang.

Skulde Drumgaard paany komme under Besiddelse af nogen Dting (Mand eller Kvinde) af Proprietair Frederik Wilhelm Byber og Hustru Bolette Schack, er han eller hun, for saa vidt Tid kommende erfuldmyndig og naar Sogneraadet efter sit Kjendskab

til dem Raagjældendes Forhold intet derimod finder at erindre, berettiget til at tilhæde Beshyrelsen, som sammes Formand, og i saa Fald fra Træder efter Lodtrækning enten Sognerfogden eller det af Sogneraadet valgte Medlem.

§ 9.

Beshyrelsen aflægger inden 1. Marts hvert Aar Regnskab over Stiftelsens Indtægter og Udgifter i det forløbne Kalenderaar. Dette Regnskab tilstilles Sogneraadet og revideres og decideres paa samme Maade som Sognekommunens Regnskaber.

§ 10.

Stiftelsen har sin egen, af Sogneraadet autoriserede, Protokol, i hvilken blandt andet Fundatsen og de aarlige Regnskaber samt Beshyrelsens Beslutninger om Personers Optagelse paa Stiftelsen blive at indføre.

Thisted, den 24. Januar 1910.

J. Syber.

Den kongelige Stadfestelse paa denne Fundats har følgende Ordlyd:
Vi Frederik den Ottende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg,

Gøre vitterligt:

At eftersom hos Os allerunderdanigst er ansøgt og begært Vor allerhøjeste Stadfestelse paa den i Original herved hæftede Fundats for „Wilhelm Sybers og Bolette Schacks Stiftelse“ i Grum Sogn under Thisted Amt udi Vort Land Nørrejylland, saa ville Vi allernaadigst have forberemelte Fundats udi alle dens Ord, Klausuler og Punkter bekræftet og stadfæstet, ligesom Vi og herved bekræfte og stadfæste samme.

Forbydende alle og enhver imod det, som foreskrevet staar, Hinder at gøre.

Givet i vor Kongelige Residensstad København

den 7. Februar 1910.

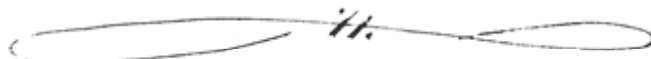
Under Vort Kongelige Segl

L. S.

Efter Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling
P. Munch.

Regnskab for Aaret 1890.

Indtægt.	Kr. Pre.	Udgift.	Kr. Pre.
Overskud fra 1889 —	18. 00.	12. Juni. Renter til Maren Peders-	
(Renter til Dec. 1889 af Stiftelsen		datter —	6. 00.
Kapital med Tredrag af 6 Kr.,		" " Indsat en ny Dør i	
udbetalt Beboersken Maren Peders		Stiftelsen —	3. 39.
datter).		18. December. Renter til	
30. Juni. Renter for første Halv-		Maren Pedersdatter —	6. 00.
aar fra Th. Knathus —	24. 00.	20. December. Hegnstraad	
11. December. Renter for andet		hos Hancke —	6. 48.
Halvaar fra Samme —	24. 00.		
	<u>Summa: 66. 00.</u>		<u>Summa: 21. 87.</u>
	<u>Overskud: 44 Kr. 13 Pre.</u>		

Regnskab for Aaret 1910

Indtægt.	Kr. Pre.	Udgift.	Kr. Pre.
Grundkapitalens Renter for 1. Halvaar —	24. 00.	Th. Prop. Schack before Udtag —	37. 87.
Grundkapitalens Renter for 2. Halvaar —	24. 00.	Anskaffelse af Protokol —	3. 00.
Renter af Reservefondens for 1/2 Aar —	4. 00.	Renter til 3 Beboere (Juni) —	18. 00.
Optaget af Reservefondens med Amts Tillægs 50. 00.		Præstetiende —	0. 08.
<u>Summa 102. 00.</u>		Ny Brandpolice (Omkringning) —	3. 80.
		Murerfulius Bertdens Besyning —	10. 00.
		Renter til 3 Beboere (December) —	18. 00.
		Kommunesgift —	0. 27.
		Kgl. Skat og Føring deraf —	0. 45.
		Porto —	1. 60.
		<u>Summa: 93. 07.</u>	

Overskud: 8 Kr. 93 Pre.